

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Žiškové a soudců JUDr. Lenky Kaniové a JUDr. Josefa Baxy v právní věci žalobce: **I. B.**, zastoupeného JUDr. Janem Žateckým, advokátem se sídlem Bělehradská 92, 120 03 Praha 2, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra** se sídlem Nad Štolou 3, poštovní schránka 21/OAM, 170 34 Praha 7, proti rozhodnutí ze dne 22. 1. 2003, č. j. OAM-6160/VL-10-P08-2001, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 26. 2. 2004, č. j. 47 Az 400/2003-26,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žalobce **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III.** Žalovanému **s e n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.
- IV.** Odměna advokáta JUDr. Jana Žateckého **s e u r č u j e** částkou 2558,50 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím ze dne 22. 1. 2003 neudělil žalovaný žalobci azyl podle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu; zároveň vyslovil, že se na žalobce nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 tohoto zákona.

V žalobě proti tomuto rozhodnutí žalobce obecně uvedl, že správní orgán nesprávně posoudil skutkový stav věci a vydal nesprávné rozhodnutí; v doplnění žaloby

pak zdůraznil, že ve správním řízení sdělil všechny údaje o lidech, kteří jej vydírali. Žalovaný má podle něj za to, že tito lidé neexistují, ovšem tak tomu není: vyděrači stále ohrožují žalobce a jeho rodinu a při návratu by byl ohrožen i žalobcův život. Žalobce se v České republice cítí utlačován, a očekává proto kladné vyřízení svého podání.

Krajský soud žalobu zamítl rozsudkem ze dne 26. 2. 2004. V řízení před správním orgánem neshledal žádné vady a přisvědčil žalovanému i v jeho právním závěru: i podle krajského soudu se žalobce domáhal udělení azylu pouze z obavy před soukromými osobami požadujícími od něj vrácení dluhu a ve snaze legalizovat svůj pobyt v ČR.

Dne 22. 6. 2004 napadl žalobce tento rozsudek kasační stížností. Uvedl, že žalovaný porušil ustanovení § 3 odst. 4, § 32 odst. 1, § 34 odst. 1 a § 46 správního řádu, jejichž obsah citoval. Upřesnil, že je v zemi původu ohrožen na životě a nemá se kam obrátit, protože stát takové poměry trpí a podporuje je. Žalobce má za to, že v jeho případě je dán důvod pro udělení azylu z humanitárních důvodů podle § 14 zákona o azylu. V souvislosti s výrokem o neexistenci překážky vycestování se žalobce odvolal na čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a na rozsudky Evropského soudu pro lidská práva ve věci C. V. a ve věci V. Zdůraznil, že vyhoštění žadatele o azyl může založit odpovědnost smluvního státu podle čl. 3 Úmluvy, pokud existují vážné a prokazatelné důvody k obavám, že žadatel o azyl bude v zemi určení vystaven reálnému riziku mučení, případně nelidského nebo ponižujícího zacházení. Podle něj není možné se obracet na policii v zemi původu: to by znamenalo dobrovolně se vystavovat pronásledování. Dále žalobce citoval Příručku k postupům a kritériím pro určování právního postavení uprchlíků, z jehož čl. 53 plyne, že v některých případech jsou žadatelé o azyl v zemi původu vystaveni různým opatřením, která sama o sobě nepředstavují pronásledování, avšak která ve spojení s dalšími faktory mohou žadatele k tvrzení existence pronásledování opravňovat. Podle čl. 43 této Příručky se opodstatněné obavy z pronásledování nemusejí zakládat na vlastních zkušenostech žadatele o azyl: postačí zkušenosti přátel, příbuzných či ostatních členů stejné společenské skupiny. Žalobce proto navrhl, aby napadené usnesení bylo zrušeno; dále požádal mj. o ustanovení zástupce.

Usnesením ze dne 27. 10. 2004, č. j. 47 Az 400/2003-48, ustanovil soud žalobci zástupcem advokáta JUDr. Jana Žateckého; usnesením ze dne 18. 11. 2004, č. j. 47 Az 400/2003, pak žalobce, resp. jeho zástupce, vyzval, aby ve lhůtě uvedl konkrétní ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) až d) soudního řádu správního a konkrétní důvody nezákonnosti, v nichž žalobce spatřuje naplnění těchto ustanovení.

Žalobce doplnil kasační stížnost prostřednictvím svého zástupce podáním ze dne 18. 1. 2005. Jeho námitka směřující proti tomu, že správní orgán nezjistil přesně a úplně skutkový stav věci s ohledem na § 14 zákona o azylu, spadá – jak uvedl – pod § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. Co se pak týče námítky neúplného dokazování ve vztahu k § 14 zákona o azylu, spatřuje v ní žalobce naplnění kasačního důvodu ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.

Kasační stížnost je převážně nepřijatelná; ve zbytku pak není důvodná.

Co se týče poukazu na ustanovení správního řádu, která žalovaný údajně porušil, nelze jej považovat za řádně uplatněný důvod kasační stížnosti, jak jej vymezuje ustanovení § 103 odst. 1 s. ř. s. Jednou ze zvláštních náležitostí kasační stížnosti (§ 106 odst. 1 s. ř. s.) je i označení důvodů, pro něž žalobce napadá rozhodnutí krajského soudu – tzv. stížních

bodů. Stížní bod musí zpravidla zahrnovat jak skutkové, tak právní důvody, pro něž žalobce považuje rozhodnutí soudu za nezákonné; důvody uvedené v § 103 odst. 1 s. ř. s. jsou přitom jen obecnými kategoriemi, které musí žalobce v kasační stížnosti naplnit konkrétním a jedinečným obsahem. Pokud se tedy žalobce domnívá, že žalovaný si neopatřil dostatek důkazů, nezjistil v úplnosti skutkový stav, a ani skutečnosti zjištěné a doložené ve spisu nerespektoval a své rozhodnutí na nich nezaložil [což jsou vady správního řízení spadající pod § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.], musí svá tvrzení upřesnit a např. označit důkazy, které si žalovaný měl obstarat, a neučinil tak, nebo alespoň uvést skutečnosti, jimiž žalobce odůvodňoval svou žádost a jež žalovaný přesto nechal nepovšimnuty, nebo poukázat na konkrétní rozpory mezi obsahem spisu a právními závěry žalovaného. Žalobce ovšem nic takového neudělal, a nevymezil tak, jaké konkrétní úkony a postupy žalovaného by soud měl přezkoumávat. Jeho obecná tvrzení tak nejsou stížním bodem, jak jej má na mysli § 103 odst. 1 s. ř. s., nýbrž tzv. jiným důvodem podle § 104 odst. 4 s. ř. s. Opírá-li se kasační stížnost o takový důvod, je v této části nepřipustná (§ 104 odst. 4 s. ř. s.).

Totéž platí i o citacích z Příručky k postupům a kritériím pro určování právního postavení uprchlíků. Jednotlivé články této příručky obsahují pravidla pro posuzování různých typových situací, v nichž se mohou ve svých zemích původu ocitát žadatelé o azyl; ta jsou však formulována obecně. Pouhý odkaz na určitý článek této příručky je pro soud stejně irrelevantní jako odkaz na ustanovení právního předpisu, neboť obsah metodické pomůcky i právního předpisu je ze své podstaty obecný. Je jistě možné učinit takový odkaz součástí stížního bodu; musí být ovšem doplněn konkrétním tvrzením vypovídajícím o individuální situaci, námitce či postoji žadatele o azyl. V projednávané věci tomu tak není: ze žalobcova obecného popisu jeho problémů na Ukrajině (ohrožení na životě, nemožnost obrátit se o pomoc ke státním orgánům) nijak neplyne, jaká opatření charakteru diskriminace spojená s jinými zápornými faktory by u něj mohla založit pronásledování, ani to, že pronásledování již postihlo členy žalobcovy společenské skupiny, což dokládá opodstatněnost jeho obav. Ani v této části kasační stížnosti tedy nelze nalézt kvalifikovaný stížní bod, a i zde je kasační stížnost nepřipustná ve smyslu § 104 odst. 4 s. ř. s.

Stížními body nejsou ani citace rozsudků Evropského soudu pro lidská práva ve věci C. V. a ve věci V. a rovněž bez souvislosti citovaný čl. 3 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv, jehož porušení může založit odpovědnost členského státu: není totiž vůbec zřejmé, jak se problematika vyhošťování, mučení a nelidského a ponižujícího zacházení (rozumí se ze strany státu) má vztahovat k žalobcovu skutkovému příběhu. Ustanovení § 104 odst. 4 s. ř. s. se uplatní i zde, a touto částí kasační stížnosti tedy není možno se věcně zabývat.

Řádná formulace stížního bodu není obsažena ani v doplnění kasační stížnosti, které za žalobce k výzvě krajského soudu učinil již jeho ustanovený zástupce. Výzva směřovala jednak k doplnění konkrétních ustanovení podle § 103 odst. 1 s. ř. s., jednak k doplnění konkrétních důvodů nezákonnosti. Žalobcův zástupce si však vyložil výzvu velmi úzce a dostal toliko její první části tím, že přiřadil některé z obecných námitek v kasační stížnosti pod jednotlivá písmena citovaného ustanovení. To však pro účely soudního přezkumu není zcela nezbytné: nezáleží totiž na tom, zda je námitka přiřazena ke konkrétnímu ustanovení, ale na tom, zda se obsahově nevymyká tam obsaženým důvodům a zda je zároveň dostatečně konkrétní. Žalobcův zástupce tedy především měl označit konkrétní vadné postupy rozhodujících orgánů, nikoli soudu pouze sdělovat, že nezjištění skutkového stavu věci je vadou správního řízení ve smyslu § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. Takový závěr by si ostatně Nejvyšší správní soud mohl učinit sám; co však nemůže,

je domýšlet za žalobce a za jeho ustanoveného zástupce, v čem konkrétně žalovaný pochybil. Ani doplnění kasační stížnosti tedy nenapravilo nedostatky původního podání a přineslo jen jiné důvody ve smyslu § 104 odst. 4 s. ř. s., které nejsou stížními body a které nejsou v kasačním řízení přípustné. Žalobcův zástupce navíc při mechanickém rozčleňování kasačních námitek nesprávně posoudil ty námitky, v nichž žalobce vytýkal to, že nebyly opatřeny úplné důkazy a nebyla učiněna správná skutková zjištění ani z nich plynoucí právní závěry: z kasační stížnosti je totiž zřejmé, že tyto výtky směřovaly vůči žalovanému správnímu orgánu (žalobce totiž v této části kasační stížnosti upozorňoval na porušení různých ustanovení správního řádu, podle nějž postupují toliko správní orgány, a nikoli soudy). Žalobcův zástupce přesto přičlenil tuto námitku k § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.; toto ustanovení se ale týká vad řízení před soudem a vad soudního rozhodnutí a nevztahuje se vůbec k řízení správnímu.

Dovolává-li se žalobce toho, že by mu měl být udělen humanitární azyl podle § 14 zákona o azylu, uplatňuje tak nový důvod, který nevznese v řízení před krajským soudem, ač tak učinit mohl; i na tyto případy dopadá § 104 odst. 4 s. ř. s. stanovící nepřipustnost kasační stížnosti.

Naznačuje-li pak žalobce, že se ve své zemi nemůže domoci ochrany policie, protože po nikom nelze požadovat, aby se dobrovolně vystavoval pronásledování ze strany policie, jedná se o novou skutečnost, o níž se žalobce zmínil poprvé až v kasačním řízení: v žalobě popisoval toliko protiprávní jednání soukromých osob a i ve správním řízení uvedl pouze to, že se na policii neobrátil, protože na základě zkušeností svých známých se domníval, že by mu stejně nepomohla. Z žádné jeho výpovědi ani podání, učiněných před vydáním napadeného rozsudku krajského soudu, však nelze dovodit jakoukoli jeho obavu z policie a z pronásledování prováděného státem. Novou skutečností je tak i žalobcovo sdělení, že stát nedělá nic proti tomu, aby ochránil své občany před ohrožením života, ba dokonce takové jejich ohrožení podporuje. V řízení před krajským soudem se žalobce o roli policie ve svém případě nijak nezmínil; ve správním řízení pak nanejvýš připisoval policii neúspěšnost při řešení podobných případů, jaký se stal jemu. K popsáním novým skutečnostem, uplatněným až po vydání rozsudku krajského soudu, Nejvyšší správní soud nepřihlíží (§ 109 odst. 4 s. ř. s.).

Jedinou přezkoumatelnou námitkou s kvalitou stížního bodu, byť velmi stroze formulovanou, tak zůstává námitka nesprávného posouzení právní otázky, které žalobce spatřuje v tom, že mu nebyl udělen azyl, ačkoli je v zemi původu ohrožen na životě. Tato námitka však neobstojí: žalobcův příběh totiž nesvědčí o činech azylově relevantních, tj. činech, které by ve svém souhrnu představovaly pronásledování ve smyslu zákona o azylu. Nelze vyloučit, že se žalobce stal obětí různých pohrůzek či dokonce trestného činu vydírání ze strany svého věřitele, a soud jistě tento věřitelův postup neschvaluje; mravní či právní závadnost věřitelova jednání ovšem nemůže žalobci založit důvod pro udělení azylu, nespĺňuje-li toto jednání znaky pronásledování (ohrožení života nebo svobody, opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání – § 2 odst. 5 zákona o azylu) a nepramení-li zároveň z některého z důvodů podle § 12 zákona o azylu. O tom, zda výhrůžky věřitele dosahují intenzity některého z výše zmíněných jevů, se lze jen dohadovat; je však nepochybné, že žalobcovy obavy z jednání věřitele nevznikly v důsledku toho, že by žalobce uplatňoval svá politická práva a svobody [§ 12 písm. a) zákona o azylu], ani je nezpůsobila žádná ze žalobcových sociálních charakteristik uvedených v § 12 písm. b) zákona o azylu, což je pro věc určující. Je možné, že věřitelovy výhrůžky, které žalobce popisuje, by mohly být hodnoceny jako trestný čin; azylové řízení však neslouží k tomu,

aby správní orgán snášel důkazy o množství a povaze obecně kriminálních činů v zemích původu žadatelů o azyl – byť i byly zaměřeny proti nim osobně a přispěly k jejich odchodu ze země – nýbrž ke zjištění či vyvrácení existence azylových důvodů podle § 12 zákona o azylu. Takové důvody ze žalobcových výpovědí nevyplynuly a správní orgán o jeho žádosti rozhodl správně.

V kasačním řízení tedy žalobce uplatnil jednak nové skutečnosti neobsažené v žalobě, jednak nové důvody nebo důvody, které nelze považovat za stížní body ve smyslu § 103 odst. 1 s. ř. s., neboť nejsou jakkoli skutkově podloženy; kasační stížnost je proto částečně nepřipustná. Jediné přípustné žalobcově námitce Nejvyšší správní soud nepřisvědčil; jelikož v řízení o kasační stížnosti nevyšly najevo žádné vady, k nimž je nutno přihlížet z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 s. ř. s.), Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s.).

O náhradě nákladů řízení rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobce nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť ve věci neměl úspěch; žalovanému správnímu orgánu, kterému by jinak jakožto úspěšnému účastníku řízení právo na náhradu nákladů řízení příslušelo, náklady řízení nevznikly. Zástupci, který byl žalobci ustanoven soudem, náleží mimosmluvní odměna podle § 11 odst. 1 písm. b) a d) vyhlášky č. 177/1996 Sb. (advokátního tarifu). Soud proto přiznal žalobcovu zástupci v souladu se sazbou mimosmluvní odměny 2000 Kč za dva úkony právní služby a 150 Kč jako paušální náhradu výdajů s těmito úkony spojených (§ 13 odst. 3 advokátního tarifu). Jelikož žalobcův zástupce je plátcem daně z přidané hodnoty, zvyšuje se jeho odměna o částku 408,50 Kč odpovídající dani, kterou je zástupce povinen odvést z odměny za zastupování a z náhrad hotových výdajů. Celkem tedy zástupci náleží 2558,50 Kč.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 8. prosince 2005

JUDr. Marie Žiškova
předsedkyně senátu